

KORTVERHALEN SCHRIJVEN: EEN MODULE

José Vandekerckhove

1 Het theoretische kader

Schrijven heeft als doel de communicatieve vaardigheid te ontwikkelen.

Het is van belang dat :

- er veel begeleid geschreven wordt;
- het schrijven zoveel mogelijk in de normale activiteiten in de klas geïntegreerd wordt;
- de begeleiding ruimer wordt opgevat dan als beoordeling. Het accent bij de begeleiding moet op het schrijfproces liggen en schrijfstrategieën moeten ruim aandacht krijgen.

2 Voorbereidende oefening: het verwachtingspatroon van de toekomstige leerling-auteur

Fase 1: de docent organiseert een klassikaal schrijfgesprek: wanneer is voor de leerling een verhaal ook een goed verhaal ?

Fase 2 : de docent groepeerde de verwachtingen in categorieën.

Fase 3 : op basis van 2 laat de docent de leerlingen een leidraad opstellen: *de 10 geboden van de beginnende auteur*.

3 De bestanddelen van een verhaal

Hieronder volgen de bestanddelen van een verhaal. Ze worden eerst kort in de klas besproken (geïntroduceerd, herhaald ...). Soms wordt er een aanknopung met de wereldliteratuur gemaakt. Ieder deel wordt door een of meer deeloefeningen gevolgd.

3.1 De plot

De docent leest een paar voorbeelden voor van een goed verhaalbegin.

Voorbeeld : *Zijn snor was stijver dan ooit; zo stijf dat er een vlieg over had kunnen lopen, als een veroordeelde over de plank van een piratenschip. Geen enkele vlieg overleeft echter in een koelcel bij dertig graden onder nul; evenmin als Néstor Chaffino, chef-kok, patissier, befaamd om zijn meesterschap met chocolade fondant, de eigenaar van de blonde, bevroren snor. En zo zouden ze hem uren later vinden: met wijdopen ogen van verbijstering, maar met nog een zekere waardigheid in zijn houding; zijn nagels hingen weliswaar als klauwen in de deur, maar de keukendoek had hij nog aan de linten van zijn voorschoot hangen, al ben je natuurlijk niet met je uiterlijk bezig wanneer de deur van een Westinghouse-koelcel uit 1980 van twee bij anderhalve meter zojuist vanzelf met een 'klak' achter je rug is dichtgevallen. (Carmen Posadas, Kleine zonden)*

Daarna stelt de docent een aantal vragen en gaat een klassikaal gesprek aan.
Is die deur wel vanzelf toegevallen? Door wie werd Chaffino uren later gevonden?...

Opdracht 1: Schrijf het begin van een spannend verhaal.

Opdracht 2: Presenteer je begin aan je medeleerlingen en herschrijf het eventueel rekening houdend met hun commentaar op jouw werk.

3.2 De personages

Hoe is hun uiterlijk, hun kledij,...

Hoe is hun voorgeschiedenis, hun familie, hun sociale achtergrond?

Wat is hun beroep?

...

Opdracht 3: Schrijf een profiel uit voor je hoofdpersonage en tenminste 1 nevenpersonage.

3.3 De locatie

De docent leest een paar voorbeelden van plaatsbeschrijvingen voor.

Opdracht 4: Schrijf een tweetal plaatsbeschrijvingen. Hou eventueel rekening met de symboliek van de plaats.

3.4 *Het vertelstandpunt*

De docent kan hier eerst de theorie over de vertelstandpunten herhalen. Dit is een goed moment om de *monologue intérieur* te introduceren.

Opdracht 5: Schrijf een monologue intérieur

3.5 *Stijl*

Literaire stijl is de manier waarop iets geschreven wordt. Drie basiscriteria bepalen de schrijfstijl: de woordkeuze, de zinsbouw, de verteltrant.

Opdracht 6: De leerlingen maken een oefening à la Queneau.

3.6 *Dialoog*

De docent geeft een paar voorbeelden van goede en minder goede dialogen.

Opdracht 7: Schrijf een dialoog tussen twee van je personages.

3.7 *Spanning*

Lezers lezen graag spannende verhalen en kortverhalen hebben sowieso iets met spanning. Wellicht lezen een aantal leerlingen misdaadverhalen (Aspe, Geeraerts...). Een uitstekende gelegenheid voor een minipresentatie van een boek waarbij ze proberen duidelijk te maken hoe de auteur de spanning creëert.

3.8 *Compositie en structuur*

De opbouw van een verhaal is van groot belang. De docent herhaalt eerst het begrip chronologie. Hij vertrekt van een aantal romans of verhalen. Op die manier toont hij een aantal structuurpatronen.

3.9 *De titel*

Ieder verhaal heeft ook een titel. Een goede titel wekt nieuwsgierigheid. Laat de leerlingen een paar "verkoopstitels" op covers van tijdschriften oplijsten en laat ze zeggen waarom die titels tot kopen "verleiden".

3.10 *Het effectieve schrijven*

De docent geeft nog eerst een paar kortverhalen als voorbeeld.

De leerlingen beantwoorden na het lezen volgende leeservaringgerichte vragen:

- Wat heeft me bij het lezen van dit verhaal nieuwsgierig gemaakt ?
- Hoe is de auteur erin geslaagd mij bij het verhaal te betrekken?
- Wat boeit me aan het verhaal?
- Waarom lees ik verder ?

...

De leerlingen kunnen eruit leren wat ze wel en niet moeten doen.

Opdracht 8: Schrijf je kortverhaal.

Deze module werd in functie van de beschikbare pagina's sterk ingekort.

De volledige versie ervan vindt u in: *Werkblad voor Nederlandse Didactiek*, jg 31, nr 1-2, augustus-december 2002, pagina 60-77; *VONK*, jg 32, nr 4, maart-april 2003.

Bibliografie

Bonset, H., de Boer, M. en T. Ekkens (1995), *Nederlands in de Basisvorming, een praktische didactiek*. Bussum: Coutinho.

Dorrestein, Renate (2000), *Het geheim van de schrijver*. Amsterdam: Contact.

Gesing, Fritz, *Kreativ schreiben. Handwerk und Techniken des Erzählens*.

Klian, Crawford *Writing Science Fiction and Fantasy* (1998). Self Counsel Press.

Posadas, Carmen (2000), *Kleine zonden*. Rainbow Pocket, nr. 534.

Vandekerckhove José (2001), *Stijlbewust*. In: *Werkblad voor Nederlandse Didactiek*, jg. 29, nr. 3.